

ה"ט 49222/11/16 - פלונית, פלונית נגד אלמונית, אלמונית, בעניין א"פ
54825-11-16: המבקש, נגד, המשיבים 1.
אלמונית, אלמוני, אלמונית, אלמונית, אלמונית, ב"כ היועמ"ש

בדלתיים סגורות

ה"ט 49222/11/16
א"פ 54825/11/16

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אלון גביון
בעניין ה"ט 49222/11/16
המבקשים
1. פלונית
2. (חסוי)
3. פלונית
המבקשים ע"י ב"כ עו"ד גלעדי

נגד
המשיבות
1. אלמונית
2. אלמונית
ע"י ב"כ עו"ד דויד

בעניין א"פ 54825-11-16:

המבקש (חסוי)
ע"י ב"כ עו"ד דביר - מטעם לשכת הסיוע המשפטי

נגד

המשיבים 1. אלמונית
2. אלמוני
3. אלמונית
המשיבים 1-3 ע"י ב"כ עו"ד גלעדי

4. אלמונית

5. אלמונית

המשיבות 4 ו-5 ע"י ב"כ עו"ד דויד

6. ב"כ היועמ"ש

ע"י ב"כ עו"ד גל

החלטה

הבקשות שבפני עניינם בקשה לצו הגנה (תיק ה"ט 49222-11-16) ובקשה לביטול אפוטרופסות (א"פ 54825-11-16).

רקע עובדתי ודיוני:

1. המבקשת 1 בתיק ה"ט 49222-11-16/ המשיבה 3 בתיק א"פ 54825-11-16 (להלן: "**המבקשת**") הינה אשתו של המבקש 2 בתיק ה"ט 49222-11-16/ בתיק א"פ 54825-11-16 (להלן: "**החסוי**").

למבקשת 1 ולחסוי שני ילדים משותפים: מ' (המבקשת 3 בתיק ה"ט 49222-11-16/ המשיבה 1 בתיק א"פ 54825-11-16 (להלן: "**מ**")) וא' (המשיב 2 בתיק א"פ 54825-11-16) (להלן: "**א**").

לחסוי שתי בנות נוספות מנישואין קודמים: מ' (המשיבה 5 בתיק א"פ 54825-11-16) (להלן: "**מ**") ול' (המשיבה 2 בתיק ה"ט 49222-11-16/ המשיבה 4 בתיק א"פ 54825-11-16) (להלן: "**ל**").

2. בין המבקשת ובין החסוי מתנהלת תובענה רכושית לפסק דין הצהרתי (תיק תמ"ש 59515-02-16), אשר במסגרתה עתרה המבקשת להצהיר כי הינה בעלת מחצית הזכויות בדירה, הרשומה ע"ש החסוי, שברח' XXX בXXX.

3. ביום 6.7.2016 ניתן צו מינוי אפוטרופוס במסגרת תיק א"פ 66466-12-15, במסגרתו מונו ילדיו של החסוי: מ' וא' (להלן יקראו יחדיו: "**האפוטרופסים**") כאפוטרופסים, ביחד ולחוד, על גופו ורכושו של החסוי.

יוער כי טרם מתן הצו נתבקשה (בהחלטות מיום 17.4.2016 ומיום 23.6.2016 בתיק א"פ 66466-12-15)

עמדת בנותיו של החסוי, מ' ול' תוך הבהרה כי ככל שלא תוגש עמדתן, יראה הדבר כהסכמתן למתן הצו המבוקש.

משלא הוגשה עמדתן של מ' ול' ונוכח האמור המלצות התסקיר עמדת ב"כ היועמ"ש, ותעודת הרופא שצורפה לבקשה, ניתן צו מינוי אפוטרופוס, כמבוקש בבקשה.

עוד יובהר כי קודם לכן התנהלו הליכים קודמים בעניין החסוי.

במסגרת תיק א"פ 59466-01-15 ניתן ביום 9.7.2015 צו זמני, לפיו מונו הילדים- י' ומ' כאפוטרופסים זמניים, ביחד ולחוד, לגופו ולרכושו של החסוי למשך 6 חודשים.

בתיק 31812-03-15 הגישה הבת ל', ביום 15.3.2015, בקשה למנותה כאפוטרופא נוספת לגופו ולרכושו של החסוי, אך ההליך נמחק בשל אי תשלום אגרה.

4. ביום 21.11.2016 הגישו המבקשת והבת מ', במסגרת תיק ה"ט 49222-11-16 בקשה למתן צו הגנה במעמד צד אחד, כאשר בכותרת הבקשה הופיע החסוי כמבקש "באמצעות אפוטרופסיו".

הבקשה הוגשה כנגד גב' ר' - אחות החסוי (המשיבה 1 בתיק ה"ט 49222-11-16) (להלן: "**האחות**") וכנגד הבת ל'.

בבקשה לצו הגנה נתבקש בית המשפט לאסור על האחות ועל הבת ל' להיכנס לבית האבות "XXX" (להלן: "**בית האבות**"), שם שוהה החסוי ולהימצא בטווח של 500 מבית האבות ומבית מגורי המבקשות. כן נתבקש בית המשפט לאסור על האחות ועל הבת ל' להטריד את החסוי.

בבקשה נטען כי האחות ול' הגיעו לבית האבות, כשהן מלוות בעורכי דין, וניסו להוציא את החסוי מבית האבות וכי "**לאחר פניה של אחות האחראית אל בני המשפחה שהם גם ילדיו והאפוטרופוס על פי צו מינוי בית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע עולה כי זו לא הפעם הראשונה כי המשיבים מגיעים הם ועורכי הדין ומתבודדים עם החסוי בחדר ולאחר שהם עוזבים נותר החסוי מעורער ולא מוצא את מנוחתו**".

5. ביום 21.11.2016 התקיים דיון בצו ההגנה במעמד צד אחד בפני כב' השופט בן שלו. בתום הדיון ניתן צו ע"י כב' השופט שלו האוסר על האחות ועל ל' להיכנס לבית האבות ולהימצא בטווח של 200 מטר ממקום זה ונקבע דיון בפני ליום 24.11.2016.

6. ביום 23.11.2016 ובמסגרת תיק א"פ 54825/11/16 הגיש החסוי, באמצעות באת כוחו- עוה"ד קלריס דביר, אשר מונתה מטעם הלשכה לסיוע משפטי, בקשה בהולה לביטול/לפיטורי אפוטרופסים .

בבקשה נטען כי החסוי אינו מעוניין להמשיך ולשהות בבית האבות וכי, לטענתו, אשתו ושני ילדיו כפו עליו את השהות שם. לטענת המשיב, המקום הינו "בית סוהר" שכן צוות המקום מתנגד לבקשותיו הנואשות לצאת לחצר בית האבות ולנשום אויר צח.

עוד נטען בבקשה כי, לדברי החסוי, אשתו וילדיו מגיעים לבקרו לעיתים רחוקות כשמשך כל ביקור מס' דקות בלבד.

בבקשה אף נטען כי החסוי הביע רצון כי בתו ל' תתמנה כאפוטרופא וכי החסוי מבקש לעבור להתגורר בביתה של ל'.

ב"כ החסוי- עו"ד דביר, טענה בבקשה כי בתום הביקור שערכה אצל החסוי בבית האבות "התנפלה עליה" האחות האחראית של המחלקה- גב' ג', על אף שהציגה בפניה אישור מלשכת הסיוע המשפטי בדבר מינויה לייצוג החסוי.

כן טוענת ב"כ החסוי כי עו"ס בית האבות והאחות האחראית סירבו לבקשתה להעביר לידיה חומר רפואי בעניינו של החסוי.

7. לדיון שהתקיים בפני ביום 24.11.2016 בבקשה לצו הגנה התייצבו המבקשת והאפוטרופסים- מ' וא' ובא כוחם עו"ד גלעדי, האחות והבת ל' ובא כוחם עו"ד דויד, עו"ד דביר - עו"ד מייצג לחסוי, ועו"ד איילת בוקסנבוים-ממונה מחוזית בתחום כשרות משפטית מטעם לשכת הסיוע משפטי מחוז דרום.

בדיון האמור הודיעו באי כח הצדדים כי מקבלים את הצעת בית המשפט ולפיה ד"ר פוקס מנדל ימונה כמומחה מטעם בית המשפט כדי שיבדוק האם החסוי יכול להביע את דעתו והאם הוא צריך מינוי אפו"ט, וכן יבדוק ד"ר פוקס את טיב הטיפול שקיבל ומקבל החסוי בבית האבות XXX נוכח הטענות בעניין זה.

נוכח הסכמת הצדדים מונה ד"ר מנדל פוקס כמומחה מטעם בית המשפט.

כמו כן, הבהרתי בהחלטתי לבית האבות בתום הדיון האמור כי עו"ד דביר ממונה כעו"ד מייצגת מטעם בית המשפט לייצוג החסוי אף בהליך של צו ההגנה ולכן יש לאפשר לעו"ד דביר נגישות מלאה לחסוי, וכן הוריתי לבית האבות למסור בידי עו"ד דביר, עו"ד גלעדי ועו"ד דויד העתק מתיקו הרפואי של החסוי.

לאחר ששמעתי את הצדדים בדיון ולאחר ששוכנעתי כי אין בכוונת האחות והבת ל' להוציא את החסוי מבית האבות, הוריתי על ביטול הצו שניתן ביום 21.11.16 ובאופן שהאחות והבת ל' תוכלנה לבקר את החסוי פעמיים בשבוע בביקור שלא יעלה על שעה אחת.

כן ציינתי בהחלטתי מיום 24.11.2016 כי טענות עו"ד דביר ביחס להתנהלות בית האבות, שהנן טענות חמורות,

תתבררנה בהמשך ניהול התיק לאחר שנציגים מתאימים של בית האבות אף יתייצבו בפני.

8. ביום 28.11.2016 הוגשה בקשה למתן הוראות ע"י בא כוחן של האחות ושל ל'.

בבקשה נטען כי צוות בית האבות, בהנחיית האחות האחראית, ממשיכה לאסור על מרשותיו לשוחח עם החסוי, וזאת על אף שצו ההגנה בוטל וחרף החלטה מפורשת של בית המשפט מיום 24/11/16.

9. לאחר שהוגשה הבקשה האמורה, וביום 28/11/16, ערכתי ביקור פתע אצל החסוי בבית האבות, על מנת שאתרשם מהחסוי באופן בלתי אמצעי ולצורך בדיקת תנאי האשפוז של החסוי בבית האבות. אדגיש כי הביקור הנ"ל התקיים ללא ידיעת מי מהצדדים לרבות באי כוחם ובית האבות.

החסוי שוהה במחלקה לתשושי נפש בבית האבות. יוער כי המדובר במחלקה סגורה.

בביקור האמור שוחחתי עם החסוי, ולאחריו ערכתי סיכום ביקור והורתי כי יותר חסוי.

באשר לחשיבות " **ביקורי הפתע** " אתייחס בהמשך החלטתי.

10. בתום ביקור הפתע הנ"ל, קבעתי דיון דחוף ליום 29/11/16 וזאת בנוכחות הצדדים ובאי כוחם, ב"כ היועמ"ש, מנהלת בית האבות "XXX" והרופאה המטפלת בחסוי בבית האבות.

בעקבות הודעת ב"כ בית האבות כי מנהלת בית האבות והרופאה המטפלת לא יוכלו להתייצב לדיון עקב מחלה, הוריתי על זימונה של האחות האחראית במחלקה שבבית האבות למועד הדיון.

11. טרם הדיון שנקבע, ובהתאם להחלטתי, הגיש המומחה ד"ר פוקס מנדל סיכום התרשמות ראשונית מבדיקה שנערכה על ידו לחסוי בבית האבות (ביום 27.11.2016).

בסיכום מסר ד"ר מנדל כי החסוי:

"היה לבוש בצורה מסודרת, נראה כפי גילו, משותק בפלג גופו הימני.

מודע צלול.

מתמצא בזמן, מקום ותאריכים.

נצפו הפרעות בזיכרון, בעיקר לתווך (צ.ל: "לטווח") הקצר אך גם לתווך (צ.ל. "לטווח") הארוך.

(לפרקים, לא זוכר פרטים מדויקים מעברו).

יודע את שמותיהם של בני משפחתו.

טוען שאינו יודע את גובה הגמלה שלו, מאחר ואשתו טיפלה בענייניו הכספיים ובנושאים אחרים, אך יודע את שם ומקום הבנק שלשם מועברת הגמלה שלו.

טוען שאשתו לקחה ממנו כספים וזהב- ללא רשותו והעבירה אותם לדוד שלה ועל כן, הוא רוצה להתגרש ממנה.

בבדיקת MMSE הציון הסופי הוא 18, המצביע על פגיעה קלה בתפקודים הקוגניטיביים".

ד"ר מנדל מסר כי יש צורך בבדיקה חוזרת על מנת להעמיק בבדיקה.

12. בהמשך להחלטה נוספת, הודיע ד"ר מנדל כי בבדיקה הקלינית שערך לא התרשם כי ישנם תסמינים של דמנציה ושיטיון ועל כן, להערכתו, החסוי אינו זקוק למוסד לתשושי נפש אלא למקום המתאים למגבלותיו הפיזיות.

13. ביום 30.11.2016 התקיים דיון בפני בנוכחות: המבקשת- אשת החסוי ובא כוחה עו"ד גלעדי, עו"ד זידי- בא כוחם של האחות ושל ל', עו"ד דביר- ב"כ החסוי ועו"ד איילת בוקסנבוים-ממונה מחוזית בתחום כשרות משפטית מטעם לשכת הסיוע המשפטי מחוז דרום, ב"כ היועמ"ש- עו"ד נעמה גל, מנהלת השירות לעבודה סוציאלית בבית האבות גב' ח' ועו"ס המחלקה לתשושי נפש בבית האבות גב' מ'.

בתום הדיון, ולאחר ששמעתי את הצדדים, מצאתי כי יש להמתין לקבלת חוות דעתו המוגמרת של ד"ר מנדל, תוך שהוריתי לעו"ס בית האבות להעביר לידי ב"כ החסוי העתק מתיקו הרפואי של החסוי, על מנת שזו תעבירו לד"ר מנדל ולבאי כח הצדדים.

עוד ציינתי בהחלטתי האמורה כי מצופה, בשלב זה, מהגורמים המקצועיים והאחראיים בבית האבות בו שוהה החסוי לבחון את מצבו של החסוי, ולבדוק האם מצבו מחייב את הישארותו במחלקת תשושי הנפש, או שמא יש לדאוג להשמתו במחלקה אחרת מתאימה יותר ומגבילה פחות.

יוער כי במהלך הדיון נשאלו הנוכחים, לרבות נציגי בית האבות, מספר שאלות על ידי וזאת בהמשך לפגישתי עם החסוי ולדוח הראשוני שהעביר המומחה מטעם בית המשפט.

כמו כן, ובמהלך הדיון סיפרה אשת החסוי אודות הניסיונות האובדניים של החסוי אשר בעטיים אושפז

החסוי בבית החולים הפסיכיאטרי וזאת עוד בטרם הועבר לבית האבות הנוכחי ואשר היוו את הבסיס למינוי הזמני שניתן ביום 9.7.2015 בתיק א"פ 59466-01-15.

דין:

14. אמנם, כפי שקבעתי בהחלטתי מיום 30.11.2016, יש להמתין לקבלת חוות דעתו המוגמרת של ד"ר מנדל בטרם אכריע בבקשה לביטול אפוטרופוסות.

יחד עם זאת, מצאתי כבר עתה להידרש לסוגיות העקרוניות שעלו במהלך הדיון במקרה שהובא בפני, וליתן הוראות אשר יהא בהם כדי לצמצם את הפגיעה בחירותו של החסוי וזאת עד לקבלת חוות דעתו של מומחה בית המשפט.

15. נראה כי מנגנון הפיקוח על אפוטרופוס לגוף, להבדיל מאפוטרופוס לרכוש, לוקה בחסר, וזאת למרות הפגיעה בחרותו של האדם עת מונה לו אפוטרופוס לגוף, ואבהיר.

בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות תשכ"ב-1962 (בסעיף 53 לחוק) ובתקנות שהותקנו בעקבותיו - תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (סדרי הדין וביצוע), תש"ל-1970 (בתקנות 14-15) נקבעו הוראות בדבר ניהול דוחות וחשבונות והגשת פרטה ע"י האפוטרופוס בכל הנוגע לרכושו של החסוי.

לא ניתן להתעלם מכך כי לא קיים בחוק הכשרות מנגנון פיקוח דומה או אחר באשר למינוי אפוטרופוס לגופו של חסוי.

אין בחוק הכשרות ובתקנות שלו הוראות למעקב אחר מצבו הרפואי והגופני של החסוי לאחר מתן צו מינוי האפוטרופוס.

אין בחוק הכשרות דרישה למעקב אחר תפקודו של האפוטרופוס לגופו של החסוי ובאם החסוי מקבל הטיפול המתאים והראוי למצבו.

נראה כי החוק יוצא מנקודת הנחה כי משמונה אפוטרופוס לגופו של חסוי, ינהג האפוטרופוס אך ורק לטובתו של החסוי ולא ינצל, חלילה, את מעמדו לשלילת חירותו של החסוי שלא לצורך.

אציין כי, יכול וחסוי, בעת מתן צו מינוי האפוטרופוס הקבוע היה שרוי במצב שזקוק למינוי אפוטרופוס על גופו ואף ייתכן ולא יכול היה להביע עמדתו באשר למינוי, אך לאחר תקופת מה מצבו משתפר,

באופן שיש לבטל את צו המינוי או לצמצמו .

אוסף כי, יכול ובמועד מתן צו המינוי הקבוע ואף לאחר מכן, פעל האפוסטרופוס לטובתו של החסוי, אולם בנקודת זמן מסוימת, ובשל ניגוד עניינים ו/או " קרבות ירושה עתידיים" ינצל את מעמדו המשפט לפגיעה, חלילה, בחסוי.

במצב דברים זה, סבורני כי יש מקום לקבוע מנגנון פיקוח וביקורת מתאים לצורך הגנה על החסויים שעל גופם מונה אפוסטרופוס.

16. **לטעמי, ניתן לבחון חמש דרכים חלופיות, ואף מצטברות, לצורך הגברת הפיקוח על אפוסטרופסים לגופו של חסוי.**

דרך אחת, הינה מתן הוראה שיפוטית לעו"ס להגיש לתיק ביהמ"ש תסקיר מעדכן, תוך בחינת מצבו הרפואי של החסוי, אחת לתקופה וזאת גם במקרה של מינוי קבע. לא נעלם מעיני כי הדבר יטיל מעמסה נוספת על העובדים הסוציאליים .

דרך שניה, הינה מתן הוראה שיפוטית לאפוסטרופוס שמונה, להגיש לביהמ"ש, תעודת רופא עדכנית, אחת לתקופה וזאת גם במקרה של מינוי קבע. דרך זו, יכול שתטיל מעמסה על האפוסטרופוס.

דרך שלישית ומכוח סעיף 68 (א) לחוק הכשרות, הינה פיקוח של בתי המשפט לענייני משפחה, באמצעות עריכת ביקורי פתע של שופטי המשפחה במוסדות בהם שוהים חסויים ואשר בעניינם ניתן צווי מינוי. סבורני כי מדובר ב"אמצעי שמירה" חשוב אשר יהא בו כדי לוודא כי הן האפוסטרופוס והן המוסד הרפואי בו שוהה החסוי עושים כל שניתן לטובתו של החסוי. ביקורי פתע שכאלה, יאפשרו לשופט ללמוד על מצבו של החסוי בזמן אמת וללא הכנה מוקדמת של הגורמים המעורבים בטיפול בחסוי.

דרך רביעית, הינה הגברת השימוש במינוי עורך דין מיצג לחסוי מטעם לשכת הסיוע המשפטי.

דרך חמישית, הינה תיקון חקיקתי מתאים שיורה לאפוסטרופסים להגיש דיווח, אחת לתקופה, בדבר מצבו הרפואי של החסוי, מקום הימצאו, וכל זאת בצירוף אסמכתאות מתאימות.

17. כשופט משפחה וכסגן נשיאה במחוז דרום, אני קורא לחברי שופטי המשפחה במחוז לבצע ביקורות פתע במוסדות בהם שוהים חסויים, אשר ביחס אליהם ניתנו צווי מינוי.

לו דעתי היתה נשמעת, הייתי מבקש גם מיתר חברי שופטי המשפחה במחוזות האחרים לאמץ אמצעי זה לשמירת ולהגנה על חסויים. אכן העומס המוטל על שופטי המשפחה הינו רב. יחד עם זאת סבורני כי די בכך שכל שופט משפחה יערוך בין 3-4 ביקורי פתע בשנה כדי שהפיקוח יהא טוב יותר והדבר יביא " לשמירת ענייניו של... חסוי " כדרישת סעיף 68 (א) לחוק הכשרות. מטבע הדברים, ביקורי הפתע ועצם הידיעה על אמצעי זה, יגרום לכל הגורמים הרלוונטיים לדריכות חיובית.

18. אין ספק כי דרך המלך להגברת הפיקוח הינה באמצעות חקיקה מתאימה, אך כאמור " **ביקורי הפתע**" מעוגנים לטעמי כבר היום בחוק הקיים.

19. באשר למקרה שבפני, לאחר ששמעתי את הצדדים בפני ובהמשך להחלטתי מיום 29/11/16, אני מוצא, בשלב זה, להורות כדלקמן:

א. עו"ס לסדרי דין תערוך תסקיר מעדכן בעניינו של החסוי. התסקיר יוגש תוך 14 יום.

העו"ס תערוך גם ביקור בביתה של הבת ל' ותתייחס לבקשתה כי החסוי יעבור להתגורר בביתה.

ב. הצוות המטפל בבית האבות והאפוסטרופסים ידאגו כי החסוי יצא מחוץ למחלקה פעמיים בשבוע למשך שעה כל פעם. היציאה מחוץ למחלקה ולאוויר הצח תעשה בליווי איש צוות מתאים של בית האבות אשר ישגיח עליו. ככל שרופא המחלקה או גורם מקצועי אחר יהא סבור כי יציאתו של החסוי מחוץ למחלקה, מסכנת את שלומו, תעוכב היציאה, והודעה מתאימה תוגש על ידי בית האבות לבית המשפט.

ג. האפוסטרופסים יעמידו לרשות החסוי מכשיר טלפון נייד לצורך ביצוע שיחות. מכשיר הטלפון יימסר בתחילה לרופא המחלקה, אשר ימסור אותו לחסוי ככל שיסבור שאין מניעה לכך.

ככל שרופא המחלקה יהא סבור כי יש במתן המכשיר משום סכנה כלשהיא לשלומו של החסוי (נוכח טענת אשת החסויה), יודיע על כך לבית המשפט תוך פירוט המניעה לכך ויבקש הוראות מתאימות.

ככל שמתעורר חשד, כי החסוי יפצע את עצמו באמצעות מכשיר הטלפון, יבוצעו שיחות הטלפון ע"י החסוי באמצעות פיקוח של צוות בית האבות.

בית האבות יודא מסירת צילום תיקו הרפואי של החסוי לידי עו"ד דביר בהתאם להחלטתי מיום 29/11/16.

התיק יובא בפני עם קבלת חוות דעתו המוגמרת של ד"ר מנדל.

הנני מתיר פרסום החלטתי זו ללא שמות הצדדים, ללא פרטי החסוי, ללא פרטי בית האבות וללא פרטים מזהים אחרים.

החלטתי זו תועבר לצדדים ולבית האבות- באמצעות עוה"ד דביר. למען הסר ספק, עו"ד דביר תמציא החלטתי זו במסירה אישית למנהל בית האבות, לרופא המחלקה ולאחות המחלקה.

ניתנה היום, כ"ט חשוון תשע"ז, 30 נובמבר 2016, בהעדר הצדדים.